

Alþingi
Nefnda- og greiningarsvið
150 Reykjavík

Reykjavík 22. febrúar 2023
Tilvísun: 202302-0020 / 0.11.2

Efni: Til umsagnar - Mál nr. 689 - Tillaga til þingsályktunar um tónlistarstefnu fyrir árin 2023–2030

Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn bendir á tvennt undir tveimur áhersluliðum stefnunnar. Megináherslulið eitt: *Tónlistarmenning og -menntun* og megináherslulið tvö: *Tónlist sem skapandi atvinnugrein*.

Í megináherslulið eitt: *Tónlistarmenning og -menntun*, undir markmiði 1.2: Hugað verði að íslenskri tónlistararfleifð og varðveislu tónlistar.

Safnið vill benda á eftirfarandi málaflökka sem tengjast starfsemi þess:

- Varðveisla og söfnun á útgefinni tónlist og tengdu efni
- Varðveisla og söfnun á íslenskum tónhandritum og útgefinni tónlist
- Varðveisla og söfnun á frumritum íslenskrar tónlistar

Varðveisla og söfnun á útgefinni tónlist og tengdu efni

Samkvæmt lögum nr. 20/2002 um skylduskil til safna ber Landsbókasafni að safna útgefnum íslenskum hljóðritum (sjá 6. gr.) og skilaskylda til safnsins á hljóðritum hófst árið 1977. Hljóðrit merkir: „hvers kyns miðil sem eingöngu hýsir upptökur á tali og tónum.“ Einnig er safnað útgefnum verkum sem eru gefin út á rafrænu formi á almennu tölvuneti (sjá 8. gr.). Í safninu eru varðveittar hljómplötur frá því fyrsta 78 snúninga hljómplatan var gefin út árið 1910 og fram til dagsins í dag. Í Landsbókasafni eru núna varðveittar 2.355 íslenskar hljómplötur, 6.753 geisladiskar, 1.301 snælda gefnar út á Íslandi og tæplega 15 þúsund stakar hljóðskrár gefnar út á almennu tölvuneti (vefútgáfur). Jafnframt er unnið að yfirfærslu á efninu á stafrænt form þar sem fyrrgreindir miðlar, hljómplötur, geisladiskar og snældur, eru forgengilegar sem og afspilunartækin. Veittur er aðgangur að hluta hljóðritanna á vefslóðinni hljodsafn.is. Einnig er varðveitt margvíslegt prentað efni er tengist tónlist, t.d. útgefna nótur, veggspjöld og kynningarefni. Allt þetta efni er aðgengilegt í safninu og boðið er upp á aðstöðu til hlustunar og notkunar. Að lokum má geta þess að um þessar mundir er safnið í viðræðum við hagaðila um hvernig best sé staðið að afhendingu og varðveislu á íslenskri tónlist sem er eingöngu gefin út á almennu tölvuneti (vefútgáfur).

Varðveisla og söfnun á íslenskum tónhandritum og útgefinni tónlist

Í Landsbókasafni eru varðveitt handrit og einkaskjöl íslenskra tónlistarmanna. Söfnin eru fjölmörg og eru m.a. varðveitt í handritasafni, tónlistarsafni og leikminjasafni. Þá eru frumgögn Íslenskrar tónverkamiðstöðvar einnig í vörslu safnsins. Mikið af þessum gögnum, ásamt ýmsu öðru, er aðgengilegt á vefmiðlum safnsins, s.s. ismus.is.

Varðveisla og söfnun á frumritum íslenskrar tónlistar

Í ágúst 2019 tók Landsbókasafn við hljóðritasafni Öldu Music og þar með hófst verkefni sem gengur undir heitinu *Frumrit íslenskrar tónlistar*. Verkefnið er unnið í samráði og samvinnu við hagaðila og hefur síðasta árið verið fjármagnað af menningar- og viðskiptaráðuneytinu. Safnið hefur að geyma frumupptökur (*mastera*) af íslenskri tónlist frá stofnun Íslenzkra tóna árið 1947 og fram á 21. öld. Í þessu safni er einnig að finna útgefið tónlistarefni og margvíslegar prufuupptökur. Gögnin eru segulbönd og gagnadiskar. Í þessu safni eru í lok júlí 2022 11.400 geisladiskar, 5.002 tveggja rása segulbönd, 2.510 fjólrása segulbönd og 4.613 gagnadiskar. Safnið hefur verið skráð og í því eru 9.023 safneiningar. Þess má geta að á næstunni mun hefjast söfnun á gögnum beint frá hljóðverum. Öll þessi vinna er í samráði við hagaðila og aðgangur er takmarkaður við rétthafa. Þess má geta að í þessu verkefni hafa borist ýmisleg önnur gögn eins og tónlistarmyndbönd.

Í áherslulið tvö, markmið þrjú: *Tónlist sem skapandi atvinnugrein*. Markmið 2.3 *Betri yfirsýn yfir umfang tónlistar-geirans*. Þá vill safnið benda á eftirfarandi undir liðum 2.3.1. Gerð verði úttekt á skráningu tónlistartengdra fyrirtækja og þeim grunnögnum sem notuð eru í tölfraeðiúttektum Hagstofu Íslands og 2.3.2. Tónlistarmiðstöð hýsi miðlægan grunn með ýmiss konar tölulegum upplýsingum um tónlist og sé tengiliður tónlistar við Hagstofu Íslands, háskólastofnanir og aðra sem sinna rannsóknum á sviði menningar og lista.

Í fyrsta lagi þá eru tölulegar upplýsingar um íslenska tónlistarútgáfu í bókfræðigrunni safnsins – Gegni og í gagnagrunninum hljóðsafn.is. Í þessum tveimur gagnagrunnum er skráð öll útgefin íslensk tónlist sem er skilaskyld til safnsins og erlendar hljóðritaútgáfur Íslendinga. Hér má jafnframt benda á að útgáfuform tónlistar hefur breyst mjög á undanfórnum árum og hefur færst að miklu leyti yfir á almenn tölvunet (vefútgáfa). Það felst mikil áskorun fyrir Landsbókasafn safna henni, skrá, varðveita og miðla. Þar er leiðandi er mikilvægt að Landsbókasafn taki þátt uppbyggingu á miðlægum gangagrunni um tölulegar upplýsingar um tónlist.

Í öðru lagi þá eru gögn er varða rannsóknir á sviði menningar og lista varðveitt í Landsbókasafni í mismunandi einingum, s.s. handritasafni, tónlistarsafni, hljóð- og myndsafni og leikminjasafni.

Mikilvægt er að safnið eigi í góðum samskiptum við aðra hagaðila, sérstaklega þar sem aðferðir til útgáfu og miðlunar hafa tekið miklum breytingum. Útgáfa hefur á seinni árum færst frá stórum útgáfufyrirtækjum til minni fyrirtækja og einyrkja.

Að því sögðu er mikilvægt að aðkoma og þátttaka Landsbókasafns Íslands – Háskólabókasafns við innleiðingu á þessari fyrstu opinberu tónlistarstefnu Íslands sé tryggð.

Virðingarfyllt,

Ingibjörg Steinunn Sverrisdóttir

landsbókavörður

Örn Hrafnkelsson

sviðsstjóri varðveislu og stafrænnar endurgerðar